

بررسی سیاست جنایی نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده آمریکا در قبال مجازات اعدام

محمد موسائی^۱، نرگس پورشاهی آقچه کند^۲، میلاد سپهوند^۳

^۱ کارشناسی ارشد جزا و جرم شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر

^۲ کارشناسی ارشد جزا و جرم شناسی موسسه عالی غیر انتفاعی رشیدیه تبریز

^۳ کارشناسی حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجرد

چکیده

اعدام یکی از سخت‌ترین مجازات‌های موجود در جهان محسوب می‌شود. در این مقاله به روش توصیفی-تحلیلی به بررسی سیاست جنایی نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده آمریکا در قبال مجازات اعدام پرداخته ایم و به این نتایج دست یافته ایم که سیاست جنایی ایران مطابق با قوانین اسلام جرایم خاصی را مستوجب اعدام (جرایم حدی، تعزیری، قصاص، جرایم موادمخدر و...) می‌داند در سیاست جنایی آمریکا نیز در برخی جرایم بسیار شدید قتل‌های زنجیره‌ای و تجاوز و جنایات فجیع این حکم صادر می‌شود. در بعضی از ایالت‌های آمریکا حکم اعدام به طور کلی لغو شده است بسیاری از مخالفان اعدام در ایران و آمریکا خواستار لغو این مجازات به دلیل عدم بازدارندگی و پیشگیرانه نبودن آن هستند که به دلیل عدم وجود آمارهای دقیق این دیدگاه رد می‌شود آمریکا و ایران (فقط در جرایم بسیار خاص) درصدد هستند میزان مجازات اعدام را کاهش دهند و در مواردی که امکان آن وجود دارد مجازات‌های جایگزین را برای مجرم لحاظ نمایند. ایالات متحده آمریکا به عنوان یک کشور توسعه یافته صنعتی همچنان به بقای این کیفر در سیستم قضائی خود تمرکز دارد، اما در اعمال و اجرای آن جنبه احتیاط را پیش گرفته است.

واژه‌های کلیدی: سیاست جنایی، اعدام، مجازات، ایران، آمریکا

^۱ mohamadmousaei@gmail.com

مقدمه:

هر جامعه ای برای بقای خود و افراد جامعه نیاز به آسایش و امنیت و نظم دارد و این امنیت و آرامش و نظم جز با برقراری قانون و مجازات خاطیان میسر نمی باشد. مجازات اعدام یا مجازات سالب حیات از سخت ترین مجازات های در نظر گرفته شده برای جرایم بسیار شدید و منفور می باشد. مجازات اعدام، از جمله مجازات هایی است که در سال های اخیر، بامشکلات عدیده ای در حوزه نظر و عمل مواجه شده است. به لحاظ نظری، دانشمندانی چون بکاربا، در رساله جرایم و مجازات ها و پیروانش، این مجازات را خلاف نظریه قرارداد اجتماعی می دانند؛ هر چند دانشمندان بزرگ دیگری چون بنتام، روسو و منتسکیو با وی هم نظر نیستند و پاسخ های محکمی به او دارند.

در کشور ایران قوانین براساس اسلام اجرا می شود و مجازات اعدام از جمله مجازات هایی است که در اسلام برای جرایم شنیع و به خطر افتادن نظم و امنیت و آسایش جامعه و برقراری عدالت در نظر گرفته شده است از این رو فلسفه این مجازات و پایه گذاری آن با کشورهای غربی به خصوص امریکا متفاوت است.

نظام حقوقی آمریکا

ایالات متحده آمریکا، از سال ۱۷۸۱ تا ۱۷۸۷ براساس نظام کنفدرال اداره می شدند. اما در کنفرانس فیلادلفیا در سال ۱۷۸۷ به دلیل ضعف این نظام شکل فدرال (دولت-کشور) برای اولین بار توسط آمریکاییان ایجاد شد. فدرال یک مفهوم سیاسی است جهت توصیف یک سیستم حکومتی که در آن گروهی از واحدها (ایالات، استان ها، کشورها و...) به یکدیگر متعهد شده اند و به نمایندگی از یک حکومت مرکزی وجود دارد. به عبارتی حق مالکیت بر طبق قانون اساسی کشورهایی که نظام فدرال دارند بین حکومت مرکزی و واحدهای سیاسی تشکیل دهنده آن تقسیم شده است.

قانون اساسی آمریکا از قدیمی ترین قانون های موجود در جهان است و در طول بیش از ۲۲۰ سال هنوز به قوت خود باقی است. (الکسی دوتوکویل، ۱۳۷۴، ص ۵۵) در حقیقت هیچ گاه قانون اساسی ایالات متحده تغییر نکرده و صرفاً اصلاحیه هایی به آن افزوده شده است. به همین جهت، قانون اساسی این کشور از ثبات و انسجام فراوانی برخوردار است و به عنوان یک میراث ملی در میان مردم آمریکا شناخته می شود. اصول این قانون از ۷ فصل تشکیل شده که هر یک از فصول چندین بخش را در بر می گیرد. براساس این قانون حکومت تابع و پیرو اراده ی عمومی بوده و مردم حق تصمیم گیری در تشکیلات حکومتی دارند. و در واقع حکومتی مردم سالار است. چراکه با وجود دولت فدرال قدرت در سطوح مختلف؛ محلی، منطقه ای و ملی تقسیم می - گردد و قدرت دست یک نهاد نمی باشد.

همچنین بر طبق قانون اساسی ایالات متحده قوه قضائیه و وظیفه ی حل و فصل دعاوی و رسیدگی به شکایات و تظلمات را دارد. (جعفری ندوشن، ۱۳۸۳: ۲۳۶-۲۳۷) بر طبق قانون اساسی سیستم قضائی جهت رسیدگی به اختلافات، به دو دسته ایالتی و فدرال تقسیم می شود:

دادگاه های ایالتی

در ایالات متحده آمریکا هریک از ایالات آزاد و مختار است که سیستم قضائی خود را تنظیم نماید. این دادگاه ها که حدود نود و پنج درصد کل دعاوی توسط آن ها رسیدگی می شود، به حقوق روزمره ای ایالات مانند قراردادهای، حقوق خانوادگی، مجازات های

اقتصادی و... رسیدگی نموده و صدور حکم می‌نماید. (حمیدیان، ۱۳۸۹: ۱۱۱-۱۱۳) این دادگاه‌ها از صلاحیت نظارتی برخوردار بوده‌اند و می‌توانند از اجرای قوانین ایالتی و حتی مقررات دولت فدرال که مغایر با قانون اساسی باشد، جلوگیری نمایند. قضات این دادگاه‌ها اصولاً توسط مردم و در برخی از ایالات توسط فرمانداران برای مدت بین ۴ تا آخر عمر تعیین می‌شوند. (جعفری ندوشن، ۱۳۸۵، ۲۲۵-۲۲۶)

دادگاه فدرال

نظام قضائی آمریکا جهت از بین بردن اختلافات ایالات و اختلافات ناشی از تفسیر قانون اساسی؛ دادگاه‌های فدرال تشکیل شده است که به سه دسته: دادگاه‌های ناحیه‌ای فدرال، دادگاه‌های استیناف فدرال و دیوان عالی کشور تقسیم می‌گردد. البته در متن قانون اساسی ایالات متحده، فقط نام دیوان عالی کشور ذکر شده و تشکیل دادگاه‌های ناحیه‌ای و استیناف با اجازه‌ی ضمنی قانون اساسی، بر عهده کنگره می‌باشد. (حمیدیان، ۱۳۸۹: ۱۱۲-۱۱۳؛ آندره تنگ، ۱۳۶۹: ۷۱)

دادگاه ناحیه‌ای

پائین‌ترین درجه از مراتب دادگاه فدرال، دادگاه ناحیه‌ای است و هر ایالت حداقل دارای یک دادگاه ناحیه‌ای بوده و ممکن است براساس وسعت جمعیت و حجم دعاوی، تعداد این دادگاه‌ها بیشتر شود. (کارلتون کلایمرودی، ۱۳۵۶: ۲۲۱)

دادگاه استیناف

آراء صادره از این دادگاه در اکثر موارد قطعی است اما اگر پرونده‌ای به نقض قانون اساسی فدرال مرتبط باشد؛ به دیوان عالی ارجاع می‌شود. (آندره تنگ، ۱۳۶۹: ۷۰) همچنین آراء صادره از دادگاه ناحیه‌ای در این دادگاه قابل رسیدگی است.

دادگاه دیوان عالی

دیوان عالی، عالی‌ترین دادگاه در ایالات متحده آمریکا محسوب شده، که از اهمیت سیاسی و اجتماعی ویژه‌ای برخوردار است. یکی از مهم‌ترین وظایف رئیس جمهور، انتخاب قضات دیوان می‌باشد که تعداد آن‌ها نه نفر است و پس از تأیید مجلس سنا به این سمت منصوب می‌شوند. (آندره تنگ، ۱۳۶۹: ۶۹؛ حمیدیان، ۱۳۸۹: ۱۱۵-۱۱۶) اصولاً دیوان در مرحله‌ی پژوهشی دارای صلاحیت بوده و به آراء صادره از دادگاه ناحیه‌ای (مواردی که به تفسیر قانون اساسی مربوط است) و دادگاه استیناف منطقه‌ای رسیدگی می‌کند. (حمیدیان، ۱۳۸۹: ۱۱۶) البته طبق قانون اساسی رسیدگی بدوی در کلیه دعاوی مربوط به سفیران، کنسول‌ها و سایر مقامات بلندپایه و در مواردی که یک ایالت طرف دعوا است؛ بر عهده دیوان عالی است.

مبانی کیفرگذاری مجازات اعدام در قانون جمهوری اسلامی ایران

در این قسمت به بررسی بازدارندگی و پیشگیرانه بودن مجازات اعدام و فشار افکار عمومی و تمایلات عوام‌گرایی در سامانه کیفری جمهوری اسلامی ایران می‌پردازیم.

بازدارندگی و پیشگیرانه بودن مجازات اعدام

یکی دیگر از اشکالات جنجال بر انگیزی که در مورد مجازات اعدام مطرح است، جنبه بازدارنده بودن یا نبودن اعدام است. عده‌ای بر این باورند که مجازات با دو حربه مهم «ارعاب» و «پیشگیری» میزان جرم را کاهش می‌دهد. این دیدگاه و دیدگاه بعدی نیز بر «اصالت فایده» استوار است. ایده محوری ارعاب، آن است که ترس از دستگیری و اجرای کیفر، مجرمان را از ارتکاب جرم منصرف می‌کند. در نتیجه، مجازات باعث کاهش وقوع جرم خواهد شد. اگر بعد «ارعابی» مجازات صورت نگیرد، ممکن است دیگر افراد جامعه نیز مرتکب جرم شوند. در این توجیه، علاوه بر مجرم، کل افراد جامعه مورد توجه قرار دارند (مقیمی حاجی، بی تا، ص ۱۱۴)

اثر «پیشگیری» و «بازدارندگی» از جمله مواردی است که در منابع دینی در تبیین زوایای دیگر فلسفه مجازات به چشم می‌خورد.

در تفاسیر مختلف، در ذیل آیه «و لَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ» (بقره: ۱۷۹)، به این اثر مجازات قصاص، اشاره شده است که همانا حفظ حیات جامعه است؛ زیرا قصاص بهترین عامل برای جلوگیری مردم از جرأت بر قتل نفس است. اگر افراد بدانند که در صورت ارتکاب قتل، قصاص می‌شوند از ترس چنین مجازاتی جرأت ارتکاب قتل پیدا نمی‌کنند. پس فکر قصاص از یک سو موجب بازداشتن کسی است که قرار بود قاتل شود (و به همین دلیل به قصاص برسد) و از سوی موجب زنده ماندن کسی است که قرار بود به قتل برسد.

در مورد حکمت قصاص، در روایتی از امام سجاد (علیه السلام) در تفسیر آیه قصاص چنین آمده است: «قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: وَ لَكُمْ يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ لَأَنَّ مَنْ هَمَّ بِالْقَتْلِ فَعَرَفَ أَنَّهُ يَقْتَصُّ مِنْهُ، فَكَفَّ لِذَلِكَ عَنِ الْقَتْلِ - كَانَ حَيَاةً لِلَّذِي [كَانَ] هَمَّ بِقَتْلِهِ، وَ حَيَاةً لِعَيْرِهِمَا مِنَ النَّاسِ، إِذَا عَلِمُوا أَنَّ الْقِصَاصَ وَاجِبٌ - لَا يَجْرُءُونَ عَلَى الْقَتْلِ مَخَافَةَ الْقِصَاصِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ أُولِي الْعُقُولِ «لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ.» امام (علیه السلام) در تفسیر آیه شریفه می‌فرماید: برای شما، ای امت محمد (صلی الله علیه وآله)! در قصاص، حیات و زندگی است؛ زیرا کسی که به قتل تصمیم بگیرد و بداند که به سبب آن قصاص می‌شود؛ از قتل صرف نظر می‌کند و این امر باعث زنده ماندن کسی می‌شود که قرار بود کشته شود و از طرفی قاتل نیز که در نهایت گرفتار قصاص می‌شد و با آگاهی از این حکم الهی، مرتکب جنایت نشد و از مرگ نجات یافت و نیز حیات است برای عموم مردم غیر از این دو؛ زیرا وقتی مردم بدانند که به دنبال قتل، قصاص در انتظار آن‌هاست، به خاطر ترس از قصاص؛ جرأت اقدام بر جنایت را نخواهند داشت (طبرسی، ۱۳۸۰، ج ۲، ص ۱۵۵)

در روایات متعددی که درباره مجازات‌های مختلف وارد شده است نیز، مجازات، عقوبتی بر مجرم و مایه عبرت دیگران عنوان شده است (عاملی، ۱۴۰۹، ج ۲۸، ص ۲۴۱-۲۴۲)

اسلام مقررات کیفری خود را به گونه‌ای تشریح کرده که حالت بازدارندگی آن بیش تر باشد و قبل از اجرا (اجرای حکم کیفری) بر انگیزه‌های مجرمانه افراد غلبه کند و آنها را از ارتکاب جرم باز دارد.

مطالعه در شیوه اجرای مجازات‌ها می‌تواند تا اندازه‌ای این هدف را برای ما روشن سازد؛ مثلاً کیفر تبعید و تراشیدن موی سر بزهکار که در برخی موارد پیش‌بینی شده؛ نوعی «تشهیر» و با هدف بازدارندگی عمومی مجازات، قابل تحلیل است؛ به‌ویژه بنا بر این دیدگاه که بزهکار را از شهری که محل وقوع جرم است یا شهری که کیفر تازیانه در آنجا اجرا شده است، تبعید می‌کنند؛ نه از جایی که وطن اوست (مقیمی حاجی، [بی تا]، ج ۵، ص ۱۴۱). همچنین تأکید بر اجرای مجازات‌ها به صورت

آشکار و علنی و در حضور گروهی از مؤمنان، گویای آن است که قانونگذار بر نقش بازدارندگی عمومی کیفر تأکید دارد. پس مجازات سبب بازدارندگی مجرم و دیگران و تجلی رحمت الهی در نجات آنان و جامعه است.

قابل ذکر است که توجه و باور به وجود مجازات اخروی علاوه بر مجازات دنیوی، عامل بسیار مهمی در زمینه بازدارندگی اشخاص از ارتکاب جرم است؛ زیرا ممکن است برخی افراد به دلایل مختلف از گرفتار شدن به مجازات قانونی (دنیوی) مصون بوده و بتوانند مرتکب جرمی شوند؛ اما وجود مجازات اخروی، عامل بازدارنده قوی، نگهبان دائمی و پلیس همیشگی آنان است که مانع ارتکاب جرم می‌شود.

طرفداران لغو اعدام، هیچ پیشنهاد و راهکار عملی به‌عنوان مجازات جایگزین ارائه نمی‌کنند و حبس ابد را نیز چون از امید خالی است، جایگزین مناسبی برای آن نمی‌دانند؛ بلکه بیش‌تر به تربیت اجتماعی و نقش آن در پیشگیری از جرم و نیز بازپروری و امکان جبران دادن به مجرم تأکید می‌کنند.

در بسیاری از کشورهایی که حکم اعدام را به کلی لغو کرده، یا در مقطعی اجرای آن را متوقف کرده بودند، آمار قتل و جنایت بالا رفته است. به همین دلیل، برخی از این کشورها مجدداً این مجازات را برقرار کرده‌اند. این امر نشان می‌دهد که لغو مجازات اعدام، تجربه موفق نبوده است. لغو حکم اعدام، در حکم نشان دادن چراغ سبز به بزهکاران است که بی‌تردید ضررهای حاصل از کنار گذاردن آن، در مواردی جبران‌ناپذیر است. (مختاری، ۱۳۹۸، ص ۲۱)

فشار افکار عمومی و تمایلات عوام‌گرایی

تعریف افکار عمومی:

اصولاً از هرچه نظر و دیدگاه مردم پیرامون یک موضوع باشد تعبیر به افکار عمومی می‌شود. عوام‌گرایی در ادبیات علوم سیاسی به مفهوم جریان سیاسی است که در آن، باورها و اعتقادهای مردم در تدوین تصمیم‌های سیاسی نقش تعیین‌کننده ای ایفا می‌کنند. جلب پشتیبانی مردم با توسل به وعده‌های کلی و مبهم و معمولاً تحت کنترل رهبری فره‌مند، پیشبرد هدف‌های سیاسی مستقل از احزاب و فراخوانی مردم به اعمال فشارمستقیم بر حکومت، از جمله ویژگی‌های این جریان است (Robertson, 2004)

لیکن مشخصه‌های افکار عمومی را به اختصار به این صورت برشمرده‌اند که:

- شامل رفتارهایی است که از جانب عده‌ی زیادی از افراد به زبان آورده می‌شود.
  - به موضوعی مربوط می‌شود که مدنظر همه قرار دارد.
  - این موضوع برای همه از اهمیت برخوردار است.
  - افکار عمومی اغلب با نیت مشارکت توأم است: به این معنا که با این فکر صورت می‌گیرد که دیگرانی نیز هستند که به این نحو عمل می‌کنند.
  - این رفتارهای مشترک آن‌قدر قدرت دارد که برای رسیدن احتمالی به مقصود، مؤثر واقع شوند.
  - افکار عمومی به وسیله مجاری مختلف اجتماعی ابراز می‌شوند.
  - افکار عمومی یک ساخت اجتماعی است (لازار، ۱۳۸۸: ۸۰-۷۹).
- اگر بخواهیم به صورت موجز این پدیده را به تصویر بکشیم باید بگوییم افکار عمومی زمانی شکل می‌گیرد که اولاً مسأله‌ای مطرح شود ثانیاً آن مسأله برای عموم مردم، واجد اهمیت تلقی شده به نحوی که پیرامون آن یک سری حرف و سخن از سوی مردم صورت گیرد، دیدگاه‌های مختلف طرح شده و در نهایت یک فکر عمومی راجع به یک

- موضوع خاص شکل بگیرد. در برابر عموم و افکار عمومی، توده و دیدگاه‌های توده‌ای قرار دارد که لازم است تفاوت آن‌ها را درک کنیم. رایت میلز چهار ویژگی مهم را برای جامعه توده‌وار برمی‌شمارد:
- تعداد کسانی که ابراز عقیده می‌کنند بسیار کمتر از کسانی است که دریافت عقیده می‌نمایند.
  - ارتباطات به نحوی سازمان می‌یابد که برای فرد مشکل و حتی غیر ممکن است که به طور فردی و یا به طرز موثر ادای پاسخ کند.
  - صورت عمل پذیرفتن افکار تحت نظارت مقامات است.
  - توده در برابر نهادهای رسمی جامعه هیچ‌گونه استقلالی نداشته و تحت نفوذ و آلت دست کارگزاران آن می‌باشد.
- (دادگران، ۱۳۸۲؛ ۷۰-۶۹)

در واقع در این جا باید به این مسأله اشاره کنیم که تعریف عموم، با آن چه در ارتباط با افکار عمومی گفتیم ارتباط تنگاتنگی دارد. عموم زمانی به وجود می‌آید که بین افراد یک جمع در ارتباط با یک مسأله خاص، یک فرایند مباحثه‌ای و جدلی به وجود بیاید. در واقع زمانی عموم شکل می‌گیرد که تعداد فرستندگان با دریافت‌کنندگان پیام، نسبتاً برابر باشد. (حسنی، محمودآبادی، ۱۳۹۱، ص ۸۸)

مفهوم عموم، مخالف انفعال و رکود است. اگر یک مرجع واحد، فکر و نظری را ارائه کرد و دیگران فقط شنوندگانی منفعل بودند، نه عموم بلکه توده شکل می‌گیرد. این مرجع واحد می‌تواند یک رهبر فکری، یک اقلیت خاص و یا حتی رسانه باشد. (حسنی، محمودآبادی، ۱۳۹۱، ص ۸۸) توده را اصولاً با احساس واحد، فکر واحد و انفعال باید شناخت. در واقع روی دیگر سکه عموم، توده است. در این جا مرجعی واحد، یک پیام یا فکر را به افراد منتقل می‌کند و بدون این که فکر واحدی از میان ارتباطات افراد با یکدیگر شکل بگیرد، یک فکر یا نظر بر افراد تحمیل می‌شود. در فرایند شکل‌گیری توده‌ها رسانه‌ها نقش و جایگاهی برجسته را به خود اختصاص می‌دهند. گاهی رسانه‌ها با رواج دادن و گنجاندن افکار قالبی و کلیشه‌ای در بین پیام‌هایشان، فرصت، قدرت و حوصله تفکر را از فرد گرفته و باعث می‌شوند که فرد در برابر پرسشی که از وی در باب یک مسأله خاص صورت می‌گیرد، بدون تأمل و تعمق، همان دیدگاه‌های کلیشه‌ای را بیان کند که از طریق رسانه دریافت کرده است. فرد در چنین وضعیتی آن دیدگاه را فکر خودش می‌داند در حالی که در عمل، آن دیدگاه ساخته و پرداخته رسانه‌هاست و از طریق برنامه‌های مختلف به فرد خورانده شده است.^۲

تأثیر افکار عمومی در مجازات اعدام در ایران

در ایران تأثیر افکار عمومی مانند کشورهای دیگر حائز اهمیت می‌باشد ولی در ایران مگر در موارد قتل و جنایات وحشتناک حکم مجازات اعدام آن همه بعد از تایید دیوان عالی کشور صورت نمی‌گیرد در مواقع قتل و جنایات شدید افکار عمومی نیز

---

۲. یورگن هابرماس نیز چنین دیدی نسبت به توده دارد. از نظر وی امروزه توده مصرفگر فرهنگ جایگزین جماعت منتقد (عموم) شده است. امروز از حوزه عمومی بورژوازی که در آن افکار عمومی شکل می‌گرفت دیگر خبری نیست. امروز دیگر آن میل شدید فرد خصوصی بورژوازی برای بحث و فحص در میان افرادی که به تماشای تلویزیون یا شنیدن رادیو مشغولند، وجود ندارد. با استقرار لیبرالیسم، رسانه‌های گروهی به ترویج مصرف‌گرایی و سرگرمی روی آوردند و فرهنگ یکنواخت و یکپارچه‌ای که امروز به توده‌ها تحویل داده می‌شود مخاطبان را وادار می‌کند تا صرفاً به بحث و تبادل نظر در ارتباط با کالاهای مصرفی بپردازند. رک. هابرماس یورگن، دگرگونی ساختاری حوزه عمومی: کاوشی در باب جامعه بورژوازی، ترجمه جمال محمدی، نشر افکار، تهران، چاپ اول، ۱۳۸۴، صص ۲۲۷-۲۲۳.

خواستار مجازات اشد اعدام می باشند. اکثر مجازات های اعدام در ایران مربوط به قتل نفس می باشد که خانواده مقتول تقاضای قصاص و اشد مجازات را دارند و تا زمان رضایت خانواده مقتول قوه قضاییه اختیاری برای لغو مجازات اعدام ندارد.

مبانی مجازات اعدام در آمریکا

آمریکا به عنوان یک کشور توسعه یافته صنعتی، سیستم حقوقی پیچیده ای دارد. و بارها به اجرای منع اعدام نزدیک شده اما در قدم گذاشتن به آخرین پله ناکام بوده است. علت ناکامی در برداشتن آخرین قدم برای جامعه شناسان، جرم شناسان و وکلای تطبیقی جالب است. به همین جهت به بررسی این مسأله می-پردازیم که موافقان این مجازات به چه دلایلی جهت ابقاء آن استناد می-کنند:

تحقق عدالت

برخی قائلند مجازات اعدام برای افرادی که با نقشه قبلی مرتکب قتل شده-اند منصفانه و اخلاقی است. زیرا اولاً، هدف از عدالت کیفری این است که مجرم بخاطر آسیبی که به واسطه جرم او اتفاق افتاده مجازات شود. ثانياً، ارزش زندگی یک قاتل با زندگی یک فرد بی-گناه برابر نیست (Williams, 2000: 18-25).

مطابق با منطق

جوامع، با اعدام مجرمانی که عمداً مرتکب قتل شده-اند اعلام می-نمایند که قتل نفس اقدامی شروانه است. ممکن است در جوامعی که قتل به ندرت اتفاق می-افتد مجازاتی بجز اعدام در نظر گرفته شود؛ اما در آمریکا قتل یک ناهنجاری محسوب نمی-شود و در نتیجه اعدام می-تواند واکنش اجتماعی مناسبی در مقابل یک جرم مرگبار باشد (Ibid: p25). و برخی قائلند که درد محکومین به اعدام طی روند اجرای آن، در مقایسه با عذابی که بیشتر قربانیان و نزدیکان آن‌ها تجربه کرده-اند بسیار ناچیز است و اعدام پاسخی متمدانه به یک جنایت هولناک است (Ibid: p31-33).

بازدارنده بودن اعدام

اعدام ابزاری ضروری برای کاهش و مبارزه با جرم است. اعدام با ایجاد ترس از دستگیری برای قاتلان احتمالی و نیز با جلوگیری از ارتکاب مجدد قتل توسط قاتلان محکوم به اعدام و دیگران می-تواند از بروز جرم جلوگیری کند (Ibid: 103-105-107-113-114).

لیکن بیشتر متخصصان بر این باورند که اعدام موجب کاهش چشمگیر آمار جرائم خشونت بار نمی-شود و حتی می-تواند باعث افزایش خشونت شود (Ibid: 118). و استراتژی-های دیگری مانند کاهش فقر و اعتیاد، در بازدارندگی تاثیر بیشتری دارند. (Ibid: 115)

مقرون به صرفه

گاه از منظر اقتصادی به کیفر مربوط نگاه می-شود به این صورت که اعدام در مقایسه با حبس کم هزینه-تر است، اما مخالفان اعدام این دلیل را با مصادیق اجرای اعدام و تحمل هزینه-های آن، رد می-کنند. (west's encycelopedia of

American law, 2005: 241

در جدول ذیل سعی گردیده است، جرایم تعزیری مستوجب اعدام به همراه قانون مربوطه و عنوان مجازات پیش بینی شده در قانون به نمایش گذاشته شود.

جدول ۱

ردیف	عنوان مجرمانه	قانون مربوط	مجازات
۱	خرابکاری و سابوتاژ در وسایل نقلیه راه آهن و تجهیزات متعلق به آن منجر به فوت (ماده ۱)	قانون کیفر بزه های مربوط به راه آهن مصوب ۱۳۲۰ مجلس شورای ملی	اعدام
۲	تقلب در تهیه مواد دارویی به هر کیفیت منجر به فوت (ماده ۱۸)	قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴ مجلس شورای ملی	"
۳	خرابکاری و سابوتاژ در هریک از واحدهای ۳ عمده ی صنعت نفت (ماده ۱)	قانون مجازات اخلاکگران در صنایع نفت " مصوب ۱۳۳۶ مجلس شورای ملی	"
۴	خرابکاری و سابوتاژ در تمام یا قسمتی از ابزار و ماشین آلات و ساختمان ها و... متعلق به صنعت نفت منجر به فوت (ماده ۲)	"	"
۵	خرابکاری و سابوتاژ منجر به تعطیلی تمام یا قسمتی از واحدهای عمده صنعت نفت منجر به فوت (ماده ۳)	"	"
۶	ساخت متقلباته مواد خوردنی و آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی منجر به فوت (ماده ۳)	قانون مواد خوردنی و آشامیدنی و بهداشتی مصوب ۱۳۴۶ مجلس شورای ملی	"
۷	اخلال در پرواز یا خرابکاری در هواپیما منجر به فوت (ماده ۲)	قانون مجازات اخلاکگران در امنیت پرواز هواپیما و خرابکاری در وسایل و تأسیسات هواپیمایی مصوب ۱۳۴۹ مجلس شورای ملی	"
۸	خرابکاری و سابوتاژ در صنایع مذکور در ماده ۱ قانون مربوط منجر به فوت (ماده ۱)	قانون مجازات اخلاکگران در صنایع مصوب ۱۳۵۲ مجلس شورای ملی	"
۹	خرابکاری و سابوتاژ در تأسیسات آب و برق و گاز و مخابرات و.. منجر به فوت	قانون مجازات اخلاکگران در تأسیسات آب و برق و گاز و مخابرات مصوب ۱۳۵۲ مجلس شورای ملی	"
۱۰	عبور دادن اشخاص غیر مجاز از مرز یا تسهیل آن (ماده ۱)	قانون مجازات عبوردهندگان اشخاص غیر مجاز از مرزهای کشور مصوب ۱۳۶۷ مجلس شورای اسلامی	حد محاربه و افساد فی الارض
۱۱	تشکیل یا رهبری شبکه چند نفره برای ارتکاب جرایم ارتشاء و اختلاس و کلاهبرداری (ماده ۴)	قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء و اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۷ مجمع تشخیص مصلحت	افساد فی الارض

	نظام		
حد محاربه	قانون تشدید مجازات محترمان و گران‌فروشان مصوب ۱۳۶۷ مجلس شورای اسلامی	فروش مصنوعات یا فرآورده های گرانتر از نرخ مقرر به قصد مقابله با حکومت(ماده ۵)	۱۲
"	"	معامله صوری به نرخ مقرر و دریافت وجه بیشتر از نرخ مقرر به قصد مقابله با حکومت(ماده ۵)	۱۳
"	"	دریافت اجرت یا دستمزد خدمات زاید بر میزان مقرر به قصد مقابله با حکومت(ماده ۵)	۱۴
"	"	استفاده از مواد نامرغوب در تولید به قصد مقابله با حکومت(ماده ۵)	۱۵
"	"	عرضه نان معمولی با پخت نامرغوب به قصد مقابله با حکومت(ماده ۵)	۱۶
"	"	تحویل کالا کمتر از وزن یا مقدار به مشتری به قصد مقابله با حکومت (ماده ۵)	۱۷
"	"	انتقال غیرمجاز کالا به قصد مقابله با حکومت(ماده ۵)	۱۸
"	"	خودداری از عرضه و فروش کالا و خدمات به قصد مقابله با حکومت (ماده ۵)	۱۹
"	"	امتناع از دادن فاکتور یا صدور فاکتور خلاف واقع به قصد مقابله با حکومت(ماده ۵)	۲۰
اعدام	قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۶۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام با آخرین اصلاحات و الحاقات	کشت خشخاش یا کوکا در مرتبه چهارم (ماده ۲)	۲۱
"	"	کشت شاهدانه به برای تولید مواد مخدر در مرتبه چهارم (ماده ۲)	۲۲
"	"	قاچاق بیش از پنج کیلوگرم بنگ و تریاک و گرس و... (ماده ۴)	۲۳
"	"	تولید و ساخت بیش از پنج کیلوگرم بنگ و تریاک و گرس و... (ماده ۴)	۲۴
"	"	توزیع، فروش یا در معرض فروش قرار دادن بیش از پنج کیلوگرم بنگ و تریاک و... (ماده ۴)	۲۵
"	"	خرید، نگهداری، مخفی، حمل بنگ، تریاک و... بیش از پنج تا بیست کیلوگرم در مرتبه سوم (ماده ۵)	۲۶
"	"	خرید، نگهداری، مخفی، حمل بنگ، تریاک و... بیش از صد کیلوگرم در مرتبه دوم (ماده ۵)	۲۷
		تکرار جرایم قاچاق، تولید، توزیع، فروش، حمل،	

"	"	نگهداری، مخفی بنگ، تریاک و... در صورتی که میزان مواد به بیش از پنج کیلوگرم برسد (ماده ۶)	۲۸
"	"	قاچاق هروئین، مرفین، کوکائین، شیشه و... بیش از سی گرم (ماده ۸)	۲۹
"	"	ساخت و تولید هروئین، مرفین، کوکائین، شیشه و... بیش از سی گرم (ماده ۸)	۳۰
"	"	توزیع، فروش و در معرض فروش گذاشتن هروئین، مرفین، کوکائین، شیشه و... بیش از سی گرم (ماده ۸)	۳۱
"	"	نگهداری، مخفی، حمل هروئین، مرفین، کوکائین، شیشه و... بیش از سی گرم (ماده ۸)	۳۲
"	"	تکرار جرایم قاچاق، تولید، توزیع، فروش، حمل، نگهداری، مخفی هروئین، مرفین، کوکائین، شیشه و... بیش از سی گرم (ماده ۱۱)	۳۳
"	"	قاچاق مواد مخدر یا روان گردان‌های صنعتی به صورت مسلحانه (ماده ۱۱)	۳۴
"	"	سرکردگی، رئیس باند یا شبکه مجرمانه برای ارتکاب جرایم مرتبط با مواد مخدر (ماده ۱۸)	۳۵
افساد فی الارض	ماده واحده قانون تشدید مجازات جاعلین اسکناس و واردکنندگان و توزیع کنندگان و مصرف کنندگان اسکناس مجعول مصوب ۱۳۶۸ مجمع تشخیص مصلحت نظام	جعل بالمباشره‌ی اسکناس رایج داخلی یا خارجی (با عضویت در باند و یا قصد مبارزه‌ی با نظام)	۳۶
"	"	توزیع یا مصرف اسکناس مجعول (باعضویت در باند و یا قصد مبارزه‌ی با نظام)	۳۷
"	"	وارد کردن اسکناس مجعول (باعضویت در باند و یا قصد مبارزه‌ی با نظام)	۳۸
افساد فی الارض	قانون مجازات اخلاگران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹ مجلس شورای اسلامی	اخلال در نظام پولی یا ارزی کشور از طریق قاچاق عمده ارز، ضرب سکه قلب، جعل اسکناس و... (ماده ۱)	۳۹
"	"	اخلال در امر توزیع مایحتاج عمومی از طریق گران‌فروشی کلان و... (ماده ۱)	۴۰
"	"	اخلال در نظام تولیدی کشور از طرق مختلف (ماده ۱)	۴۱
"	"	قاچاق میراث فرهنگی یا ثروت‌های ملی (ماده ۱)	۴۲
"	"	وصول وجوه کلان به صورت قبول سپرده اشخاص تحت عنوان مضاربه که موجب حیف و میل اموال مردم یا	

		اخلال در نظام اقتصادی شود. (ماده ۱)	۴۳
"	"	اقدام باندی و تشکیلاتی جهت اخلال در نظام صادراتی کشور به هر صورت (ماده ۱)	۴۴
حد محاربه	کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵ مجلس شورای اسلامی	تشکیل دسته و جمعیت به قصد برهم زدن امنیت کشور (ماده ۴۹۸)	۴۵
"	"	تحریک مؤثر نیروهای مسلح به عصیان (ماده ۵۰۴)	۴۶
"	"	همکاری با دول خارجی متخاصم (ماده ۵۰۸)	۴۷
"	"	سوء قصد به مقامات داخلی و مقامات سیاسی خارجی (ماده ۵۱۵)	۴۸
"	"	اجتماع و تبانی برای ارتکاب جرایم بر ضد امنیت داخلی یا خارجی (ماده ۶۱۰)	۴۹
"	"	احراق به قصد مقابله با حکومت اسلامی (ماده ۶۷۵)	۵۰
"	"	نهب و غارت (ماده ۶۳۸)	۵۱
"	"	خرابکاری و سابوتاژ در تأسیسات آب و برق و نفت و گاز و پست و تلگراف و تلفن و مراکز فرکانس و رادیو و تلویزیون و متعلقات آن‌ها (ماده ۶۸۷)	۵۲
حد محاربه	قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۸۲ مجلس شورای اسلامی	طراحی برنامه براندازی نظام و تشکیل و اداره جمعیت بدین منظور، معانت و مشارکت مؤثر در چنین جمعیتی (ماده ۱۷)	۵۳
"	"	تشکیل، اداره، یا عضویت در جمعیت های مخل کشور (ماده ۱۹)	۵۴
"	"	اقدام علیه استقلال یا تمامیت ارضی کشور (ماده ۲۰)	۵۵
"	"	تسلیم افراد تحت فرماندهی، پایگاه و... به منظور براندازی نظام و همکاری با دشمن (بند الف ماده ۲۱)	۵۶
"	"	افشاء اسناد و نقشه‌ها و اسرار نظامی به منظور براندازی نظام و همکاری با دشمن (بند الف ماده ۲۱)	۵۷
		تبانی با دشمن به منظور براندازی نظام و همکاری با	

"	"	دشمن (بند ب ماده ۲۱)	۵۸
"	"	جمع‌آوری نیرو و یا کمک برای دولت در حال جنگ با ایران یا گروه‌ها و دسته‌جات محارب و مفسد به منظور براندازی نظام و همکاری با دشمن (بند ج ماده ۲۱)	۵۹
"	"	تشویق یا اغوای افراد برای الحاق به دشمنان و محاربان و مفسدان به منظور براندازی نظام و همکاری با دشمن (بند ج ماده ۲۱)	۶۰
"	"	اقدام مسلحانه علیه نظام جمهوری اسلامی ایران (ماده ۲۳)	۶۱
"	"	معاونت در فرار یا تسلیم یا عصیان اعضای نیروهای مسلح بمنظور براندازی حکومت یا شکست نیروهای خودی (ماده ۲۳)	۶۲
"	"	جاسوسی به نفع دشمن یا بیگانگان (ماده ۲۴)	۶۳
اعدام	"	ورود شخص بیگانه به مناطق نظامی یا محل نظامی برای کسب اطلاعات به نفع دشمن (بند ه ماده ۲۴)	۶۴
حد محاربه	"	تخلف و سرپیچی از تکالیف نظامی (ماده ۲۹)	۶۵
"	"	عدم مقاومت فرمانده یا مسئول نظامی در مقابل دشمن (ماده ۳۰)	۶۶
"	"	انعقاد قرارداد تسلیم با دشمن (ماده ۳۱)	۶۷
"	"	عدم تحرک در مقابل دشمن (ماده ۳۲)	۶۸
"	"	شورش و تعدی نسبت به فرمانده یا رؤسای خویش (ماده ۳۳)	۶۹
"	"	شورش و تعدی بصورت دسته‌جمعی و مسلح نسبت به مردم (ماده ۳۳)	۷۰
"	"	حمله مسلحانه به نیروهای نظامی یا اتباع دولتی که با ایران در حال جنگ نباشد (ماده ۳۴)	۷۱
"	"	سرپیچی از دستور توقف عملیات جنگی (ماده ۳۵)	۷۲

"	"	لغو دستورهای مهم نظامی (ماده ۳۷)	۷۳
"	"	عدم اجرای مصوبات شورای عالی امنیت ملی، امنیت کشور و شورای تأمین استان یا شهرستان توسط فرماندهان و مسئولان نظامی و انتظامی (ماده ۳۹)	۷۴
"	"	ترک غیر مجاز محل نگهداری (ماده ۴۳)	۷۵
"	"	خوابیدن در حین نگهداری (ماده ۴۴)	۷۶
"	"	خودزنی و تمارض و بی‌علاقگی به خدمت (ماده ۵۱)	۷۷
"	"	فرار از خدمت در زمان جنگ و درگیری‌های مسلحانه افراد با وسایل و تجهیزات نظامی یا فرار به سمت دشمن، یا فرار دسته جمعی با تباری قبلی (مواد ۶۵، ۷۴، ۷۳، ۷۱)	۷۸
"	"	گزارش خلاف واقع یا کتمان حقایق یا عدم گزارش جرایم کارکنان تحت امر (ماده ۷۸)	۷۹
"	"	فروش و حیف و میل و استفاده غیر مجاز و واگذاری اشیای نظامی و اموال نیروهای مسلح (ماده ۸۷)	۸۰
"	"	سرقت اسلحه و مهمات و مواد منفجره و... وسایل و لوازم نظامی (غیر از اسلحه و مهمات و...) و نوشته‌ها و اسناد مندرج در دفاتر ثبت و ضبط نیروهای مسلح (ماده ۹۱)	۸۱
"	"	آتش زدن و تخریب و اتلاف استحکامات و ساختمان‌های نظامی، اسناد طبقه‌بندی شده و سلاح و مهمات و... و سایر اموال (ماده ۹۳ و ۹۴)	۸۲
"	"	تقلب در مواد غذایی یا تقسیم مواد غذایی تقلبی و فاسد شده بین نظامیان (ماده ۱۱۲ و ۱۱۳)	۸۳
افساد فی‌الارض	قانون اصلاح قانون نحوه‌ی مجازات اشخاصی که در امور سمعی بصری فعالیت غیرمجاز می‌کنند مصوب ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی	عوامل اصلی تکثیر، توزیع عمده آثار سمعی بصری مستهجن (ماده ۳)	۸۴
"	"	تولیدکنندگان آثار مستهجن با عنف و اکراه (ماده ۳)	۸۵
"	"	تولیدکنندگان آثار مستهجن برای سوء استفاده جنسی از دیگران (ماده ۳)	۸۶
"	"	عوامل اصلی و غیراصولی در تولید آثار مستهجن (ماده ۳)	۸۷
		تهیه و توزیع و تکثیرکنندگان نوارها، دیسک‌ها و لوح	

۸۸	های فشرده‌شو و نمایش‌های مبتدل (بند ب ماده ۳)	"	"
۸۹	انتشار با سوء نیت یا برای استفاده مالی آثار مستهجن که بنابر اقتضای شغلی در اختیار مأموران صلاحیت‌دار و... قرار می‌گیرد (ماده ۸)	"	"
۹۰	انتشار، توزیع یا معامله محتویات مستهجن یا مبتدل به وسیله سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی یا حامل‌های داده (ماده ۱۴)	قانون جرایم رایانه‌ای مصوب ۱۳۸۸ مجلس شورای اسلامی	افساد فی الارض
۹۱	تولید، ذخیره، نگهداری، محتویات مستهجن یا مبتدل به قصد تجارت یا افساد (ماده ۱۴)	"	"
۹۲	ارتکاب قاچاق کالا و ارز به صورت انفرادی یا سازمان‌یافته	قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲ با آخرین اصلاحات	"
۹۳	تأمین مالی تروریسم (ماده ۱ ق.ت.م.ت) و ماده ۳۱ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز	قانون تأمین مالی تروریسم مصوب ۱۳۹۴ مجلس شورای اسلامی	"

مجازات‌های حدی

با توجه به تعاریف فقها از «حد»، اعدام حدی را می‌توان این‌گونه تعریف کرد: «مجازات مرگی است که از طرف شارع مقدس معین شده و نمی‌توان آن را به کمتر از مرگ تقلیل داد»
این تعریف از حد مانع و جامع نیست. زیرا میزان دیه را شارع تعیین می‌کند و قابل زیاد و کم کردن نیست. (مدنی کرمانی، ۱۳۸۵، ۵۵)

اعدام حدی بر طبق یک تقسیم‌بندی دارای انواع ذیل است:

الف. جرایم جنسی: شامل زنا (زناى محصنه یا با محارم یا به عنف و یا غیرمسلمان با زن مسلمان) و لواط؛ ۱- در شرب خمر، قذف، قوادی، لواط، تفخیز، مساحقه، براساس ماده فوق‌الذکر در مرتبه چهارم اعدام است. در قسمت تکرار جرم تو ضیح داده شده به طور کامل ذکر شده

ب. جرایم علیه دین و امنیت اجتماعی: شامل محاربه، مفسد فی الارض، و ارتداد؛

ج. جرایم تکرار جرم: همچون تکرار سه بار زنا که برای بار چهارم، حد اعدام جاری می‌شود. (نوبهار، ۱۳۹۲، ص ۱۰)

جرایم مستوجب اعدام در آمریکا

جرایم مستوجب اعدام در ایالات متحده آمریکا به جهت تعدد ایالات و مستقل بودن آن‌ها، و قانون فدرال؛ متفاوت می‌باشد. ابتدا جرایم مستوجب اعدام در کشور ایالات متحده به طور کلی بررسی می‌شود و سپس جرایم مستوجب اعدام به تفکیک در ایالات بیان می‌شود:

جرایم مستوجب اعدام در کشور ایالات متحده آمریکا

به-طور کلی بر اساس قوانین آمریکا جرائمی که حکم اعدام یا حبس ابد برای آن ها صادر می شوند به سه دسته تقسیم می گردند:

جرایم مرتبط با قتل نفس

قسم اول از جرائمی که در ایالات متحده آمریکا مستوجب اعدام می-گردد؛ جرائم مرتبط با قتل نفس است که عبارتند از: قتل در رابطه با قاچاق انسان؛ تخریب هواپیما، وسایل نقلیه موتوری یا سایر امکاناتی که منجر به مرگ می-شود؛ قتل که در ارتباط با مواد مخدر حین شلیک از خودرو در حال فرار رخ دهد؛ قتل در فرودگاهی که در اختیار سازمان هوایی بین المللی است؛ قتل یکی از اعضای خانواده درجه یک مامور اجرای قانون به دلیل انتقام جویی؛ جرائم مربوط به حقوق شهروندی که منجر به مرگ شود؛ قتل یکی از اعضای کنگره، یک مقام اجرایی مهم یا قاضی دادگاه عالی؛ مرگ ناشی از جرائم مرتبط با حمل مواد منفجره، تخریب اموال عمومی یا تخریب اموال مربوط به تجارت خارجی یا بین ایالتی؛ قتل که با استفاده از سلاح گرم حین ارتکاب جرائم خشونت بار یا جرائم قاچاق مواد مخدر اتفاق افتاده باشد؛ قتل که در ساختمان دولت فدرال رخ داده باشد؛ قتل عام (کشتار عامدانه و سیستماتیک یک ملت یا قومیت)؛ قتل درجه اول (قتلی که عمدی و خودخواسته بوده یا با بی اعتنائی و بی احترامی شدید به جان انسان انجام شده باشد)؛ قتل قاضی فدرال یا مامور اجرای قانون؛ قتل یک مقام خارجی؛ قتل یک زندانی فدرال؛ قتل یک تبعه آمریکایی در یک کشور خارجی؛ قتل توسط یک زندانی فدرال فراری که به حبس ابد محکوم شده است؛ قتل یک مامور اجرای قانون ایالتی یا محلی یا فرد دیگری که به تحقیقات فدرال کمک می-کند؛ قتل یک مامور زندان ایالتی؛ قتل حین آدم ربایی؛ قتل حین گروگان گیری؛ قتل یک مقام دادگاه یا عضو هیات منصفه؛ قتل با هدف ممانعت از شهادت دادن توسط یک شاهد، (شاهد، قربانی یا مطلع) به دلیل انتقام جویی؛ ارسال مواد آسیب زا با هدف قتل یا منجر به مرگ؛ ترور یا آدم ربایی منجر به مرگ رئیس جمهور یا معاون رئیس جمهور؛ قتل در قبال دریافت پول؛ قتل مرتبط با جرائم اخاذی؛ تخریب عامدانه قطار که منجر به مرگ شود؛ قتل در رابطه با سرقت از بانک یا آدم-ربایی؛ قتل مربوط به سرقت خودرو؛ قتل مربوط به تجاوز یا آزار جنسی کودکان؛ قتل که حین جرائم علیه ناوگان دریایی رخ می-دهد؛ قتل که حین جرائم مربوط به اسکله-های نفتی رخ می-دهد؛ قتل تروریستی یک تبعه آمریکا در یک کشور خارجی؛ قتل با استفاده از سلاح کشتار جمعی؛ قتل همراه با شکنجه؛ قتل در رابطه با مافیای قتل مربوط به مامور اجرای قانونی فدرال، ایالتی یا محلی؛ مرگ ناشی از هواپیما ربایی این-ها جرائمی بود که در جهت صدور حکم اعدام باید در کنارشان قتل نیز محقق شود (Delfino and Mary, 2007: 2-4 ; Wikipedia.org, 10/8/2018). بر اساس قوانین فدرال هیات منصفه-ای متشکل از ۱۲ نفر، باید وجود حداقل یک عامل مشدد را به اتفاق آرا اثبات نماید، تا بتوان حکم اعدام را صادر کرد.

مگر آن-که متهم از حق خود صرف نظر کند (Delfino and Mary, 2007: 10) به عبارت دیگر اعدام در جرائم مرتبط با قتل منوط به یکی از دو شرط است: وجود یکی از عوامل مشدد یا غلبه عوامل مخفف بر مشدد . (Delfino and Mary, 2007: p8 & 14, 2017: https://leg.colorado.gov) منظور از عوامل مشدد عواملی هستند که خطرناک و وحشیانه بودن جرم را افزایش داده و راه را برای صدور حکم اعدام هموار می-کنند.

برخی از عوامل مشدد برای قتل عبارتند از: کشتن فرد حین ارتکاب جرمی دیگر؛ سابقه محکومیت یک جنایت خشونت بار با استفاده از سلاح گرم و... و منظور از عوامل مخففه عواملی که موجب توجیه یا عفو جرم نمی‌شوند اما به جهت رعایت انصاف و تسهیل بر مجرم در نظر گرفته می‌شوند و می‌توانند موجب کاهش مجازات گردند، عواملی چون: قرار گرفتن تحت فشار؛ مشارکت اندک؛ وجود متهمانی که به همان اندازه مقصرند

اگر تصمیم قاضی یا هیات منصفه براین باشد که عوامل مشدد بر عوامل مخففه غالب هستند، مرتکب جرم سنگین ممکن است اعدام یا حبس ابد بدون آزادی مشروط محکوم شود. در صورتی- که هیات منصفه پیشنهاد حکم حبس ابد بدهد، بنا بر اعلام دادگاه عالی آمریکا، قاضی محاکمه می‌تواند پیشنهاد هیات منصفه را ملغی کرده و حکم اعدام صادر کند چرا که قاضی به عنوان سیزدهمین عضو هیات منصفه مسئولیت یافتن شواهدی را بر عهده دارد که بتواند حکم اعدام را تایید نماید.

جرایم غیر مرتبط با قتل نفس

قسم دوم از جرائم مستوجب اعدام در کشور آمریکا جرائم غیرمرتبط با قتل نفس است عبارتند از: جاسوسی؛ خیانت به کشور (تلاش برای براندازی دولت)؛ قاچاق مواد مخدر در مقیاس گسترده (توزیع، فروش، تبادل یا پخش)؛ تلاش، اجازه دادن یا توصیه به قتل یک مامور، عضو هیات منصفه یا شاهد در موارد مربوط به مافیای صرف نظر از اینکه قتل اتفاق افتاده باشد یا خیر؛ شهادت دروغ که منجر به مرگ شود (فقط در کالیفرنیا و آیداهو)؛ تجاوز مشدد ۴ (فقط در لوئیزیانا)؛ تجاوز جنسی ۵ (فقط در فلوریدا)؛ تجاوز زنجیره-ای ۶ (فقط در مونتانا). البته از سال ۱۹۶۴ هیچ زندانی بخاطر این جرائم اعدام نشده است (Ibid: 9).

معاونت، شرکت، مشورت در قتل

قسم سوم از جرائمی که موجب اعدام می‌شود؛ مشارکت، معاونت و مشورت در قتل است.

با توجه به قوانین برخی از ایالات مانند کالیفرنیا (براساس بخش ۴-۱۹۰) در صورتی که هریک از جرائم ویژه را، شخصی (بجز قاتل واقعی) با هدف قتل به قاتل؛ کمک کند، مشورت یا فرمان دهد، یا معاونت و مشارکت نماید و یا او را تهییج و وسوسه نماید، محکوم به اعدام یا حبس ابد بدون آزادی مشروط می‌گردد (law.justia.com,2015:section-190.4).

بعد از بیان اقسام جرائم مستوجب اعدام در آمریکا باید به این نکته توجه داشت: علی-رغم آن-که آیین نامه-های ایالتی و فدرال شامل جرائم سنگین متعددی به غیر از قتل می‌باشند، لکن مجازات اعدام در آمریکا تقریباً منحصراً برای ارتکاب قتل صادر می‌شود. بررسی و تحقیقاتی که دادگاه عالی آمریکا در سال ۲۰۰۸ انجام داده است، مشخص می‌شود که فقط دو نفر در جرائمی غیر از قتل محکوم به اعدام شده‌اند، مؤید این مطلب است (https://death-penalty-offenses-other-murder, 8/9/2018).

قوانین ایالتی در جرائم مستوجب اعدام

طبق گزارش مرکز اطلاعات اعدام در تاریخ ۲ فوریه ۲۰۱۸ برخی از ایالات (۳۱ ایالت) مانند؛ آلاباما، آریزونا، آرکانزاس، کالیفرنیا، کلرادو و... مجازات اعدام را اجرا می‌کنند. همچنین در این گزارش از دولت و ارتش آمریکا نیز به عنوان اجرا کنندگان اعدام، نام برده است.

در ادامه این گزارش نام ۱۹ ایالت ذکر شده که مجازات اعدام را لغو کرده‌اند:

آلاسکا، کانکتیکوت (۲۰۱۲ لغو کرده)، دلاور، هاوایی، ایلینویز (۲۰۱۱ لغو کرده)، آیووا، مین، مرلند (۲۰۱۳ لغو کرده)، ماساچوست، میشیگان، مینسوتا، نیوجرسی (۲۰۰۷ لغو کرده)، نیومکزیکو (۲۰۰۹ لغو کرده است)، نیویورک (۲۰۰۷ لغو کرده)، داکوتای شمالی، رودآیلند، ورمونت، ویرجینیای غربی، ویسکانسین و منطقه کلمبیا (https://deathpenaltyinfo.org/documents/FactSheet,2/21018). اینک به بیان قوانین ایالاتی که حکم اعدام در آن‌ها وجود دارد، می‌پردازیم.

البته همان‌طور که بیان شد جرائم مستوجب اعدام در آمریکا گاهی مرتبط با قتل است و گاهی غیر مرتبط، لذا باهمان تفکیک اشاره می‌شود.

قوانین ایالت‌ها در صدور حکم اعدام برای جرائم مرتبط با قتل

ایالاتی که در قوانین خود مجازات اعدام را دارند ۳۱ ایالت می‌باشد و همان‌طور که بیان گردید در جرائم مرتبط با قتل باید همراه با حداقل یک عامل مشدد باشد، برخی از این عوامل در ایالات مشابه و مشترک، و برخی متفاوت هستند. در این پژوهش به جهت دوری از اطاله کلام به بیان نام برخی از این ایالات و تعداد عوامل مشدد در آن‌ها می‌پردازیم. تگزاس - قتل، در صورتی که با یکی از ۱۷ عامل مشدد همراه باشد، عواملی مانند: قتل مأمور شهربانی یا آتش‌نشانی که در حال انجام وظایف رسمی و قانونی خود می‌باشد و (statelaws.findlaw.com) ... کالیفرنیا - قتل، با یکی از ۲۲ عامل مشدد عواملی چون: واژگون کردن قطار به طوری که منجر به مرگ شود و (law.justia.com/codes/California , 2015:section-190.2)

آلاباما - قتل عمد، با یکی از ۱۹ عامل مشدد عواملی چون: قتل در قبال دریافت پول یا ملاحظات با ارزش دیگر یا در پی امضای یک قرارداد و... (۲۰۱۸) deathpenaltyinfo.org/aggravating-factors-capital-punishment-state : آرکانزاس - قتل درجه اول در صورت یافتن حداقل یکی از ۱۰ عامل مشدد، عواملی چون: سرقت، آدم‌ربایی و... کلرادو - قتل با یکی از ۱۷ عامل مشدد، عواملی مانند: متهم عمداً شخصی را که ربوده و به گروگان گرفته به قتل برساند. فلوریدا - قتل با ۱۶ عامل مشدد، عواملی مانند: متهم قبلاً مرتکب قتل یا جرم دیگری شده و محکوم به حبس ابد می‌باشد. می‌سی‌سی‌پی - قتل با وجود یکی از ۸ عامل مشدد مانند: قتل با انفجار بمب. میسوری - قتل با یکی از ۱۷ عامل مشدد عواملی چون، قتل در اثر ربودن هواپیما، قطار، کشتی و هر وسیله نقلیه. مونتانا - قتل با یکی از ۹ عامل مشدد، مانند، آدم‌ربایی، قتل جنایی، رابطه جنسی مشدد بدون رضایت فرد.

اوهایو - قتل با حداقل یکی از ۱۰ عامل مشدد مثل، قتل به منظور جلوگیری از محاکمه یا مجازات جرم دیگری که شخص مرتکب شده است.

قوانین ایالت‌ها در صدور حکم اعدام برای جرائم غیرمرتبط با قتل

مجازات اعدام در قوانین ایالتی در جرائم غیر مرتبط با قتل نیز پیش‌بینی شده است، لکن هیچ فردی برای جرائم زیر محکوم به اعدام نشده است. جرائمی چون: خیانت به کشور (آرکانزاس، کالیفرنیا، کلرادو، جیورجیا، ایلینویز، لوئیزیانا، می‌سی‌سی‌پی، میسوری، واشنگتن)؛ آدم‌ربایی مشدد (کلرادو، آیداهو، ایلینویز، میسوری، مونتانا)؛ قاچاق مواد مخدر (فلوریدا، میسوری)؛ هواپیماربایی (جیورجیا، میسوری)؛ بمب‌گذاری نزدیک ترمینال اتوبوس (میسوری)؛ جاسوسی (نیومکزیکو)؛ حمله مشدد توسط

زندانیان، تبهکاران سابقه دار، یا قاتلان (مونتانا)؛ تجاوز مشدد (لوئیزیانا)؛ تجاوز جنسی (فلوریدا)؛ تجاوز زنجیره‌ای (مونتانا)؛ تجاوز به کودک زیر ۱۴ سال برای بار دوم، تجاوز اول می‌تواند قبل از تاریخ تصویب این قانون یعنی ۲۰۰۷ رخ داده باشد (تگزاس - اوکلاهاما)؛ افرادی که جرائم جنسی با کودکان زیر ۱۱ سال را تکرار کنند. (کارولینای جنوبی)؛ مقاربت جنسی با دختر زیر ۱۰ سال با اعمال زور (جیورجیا)؛ برقراری رابطه جنسی بدون رضایت قربانی برای بار دوم به گونه‌ای که با آسیب جسمی جدی همراه باشد. (مونتانا <https://death-penalty-offenses-other-murder, 8/9/2018>; deathpenaltyinfo.org/aggravating-factors-capital-punishment-state)

قوانین اعدام فدرال

براساس قوانین فدرال پرونده‌های اعدام فدرال، مشمول این قانون می‌شوند. پرونده‌هایی که مربوط به خیانت به کشور، جاسوسی، قتل نفس، اقدام، تشویق و مامور کردن دیگری برای قتل یک افسر، قاضی یا شاهد در جرائم مستمر (صرف نظر از این - که قتل در واقعیت انجام شده باشد یا خیر) و برخی جرائم مربوط به موادمخدر مشمول اعدام می‌شوند. در این پرونده‌ها دادستان کل آمریکا تصمیم می‌گیرد که آیا درخواست حکم اعدام بدهد یا خیر. در قوانین فدرال فقط زنان باردار، معلولان ذهنی یا افراد ناقص العقل که درکی از اعدام و علت آن ندارد، افراد کمتر از ۱۸ سال و نیز برخی بومی‌های آمریکا مشمول قانون اعدام فدرال نمی‌شوند اما در سایر موارد هیچ محدودیتی در جرائم سنگین وجود ندارد (Bohm, 2007: 115-120).
(<https://death-penalty-offenses-other-murder>)؛ در پرونده‌های فدرال پس از آن - که دادستان دادخواست مبنی بر صدور حکم اعدام را تنظیم کرد، نوبت به مرحله اثبات جرم و سپس صدور حکم می‌رسد و برای آن لازم است که دادستان حداقل یکی از عوامل مشدد را اثبات کند و این عوامل باید بر عوامل مخففه غلبه کند تا بتوان حکم اعدام صادر کرد (Ibid).

قوانین اعدام در ارتش

اطلاعات درخصوص اعدام در ارتش بسیار اندک است. همین اطلاعات کم نشان می‌دهد که ارتش در طول تاریخ بیشتر برای جرائمی که در طول جنگ رخ داده حکم اعدام صادر کرده است. جرائم مستوجب اعدام در ارتش به سه گروه کلی تقسیم می‌شوند: اول) جرائمی که در هر زمان احتمال ارتکاب آن‌ها وجود دارد: سرپیچی از فرمان و خیانت در حفظ اسرار نظامی، سوء رفتار در مقابل دشمن، وادار کردن زیردست به تسلیم، اعمال زور به یک نگهبان، کمک به دشمن، جاسوسی، به مخاطره انداختن یک کشتی، قتل از پیش طراحی شده، قتل تبهکارانه، تجاوز (https://Capital_punishment_by_the_United_States_military.html).

دوم) جرائمی که در طول جنگ اتفاق می‌افتد که عبارتند از: ترک خدمت، حمله کردن یا سرپیچی عامدانه از افسر مافوق، استفاده نامناسب از اسم رمز، جاسوسی، سوء رفتار نگهبان کشیک (Bohm, 2007: 130)
سومین) جرائمی که موجب نقض اساسی قوانین جنگ می‌باشند. قوانین جنگ مورد نظر در این بند به "کنوانسیون ژنو در رابطه با برخورد با اسرای جنگی" اشاره دارد. این جرائم طبق قانون جنگ عبارتند از (Ibid: 131-132):

قتل عمد، شکنجه، یا رفتار غیرانسانی از جمله انجام آزمایش‌های بیولوژیکی - آزار شدید یا آسیب جدی عمدی به جسم یا سلامتی فرد - تبعید یا انتقال غیرقانونی یا حبس غیرقانونی یک فرد تحت حفاظت - وادار کردن یک فرد تحت حفاظت برای خدمت در نیروی دشمن - سلب عامدانه حقوق یک فرد تحت حفاظت درخصوص محاکمه عادلانه و معمول طبق آنچه که در

این کنوانسیون شرح داده شده است. گرو گرفتن، تخریب شدید و تملک اموال که از نظر ارتش لزومی نداشته و به صورت غیرقانونی و از روی شرارت انجام شده باشد.

نتیجه گیری

بنابر بررسی‌ها و مطالعات انجام گرفته مشخص گردید:

اعدام در آمریکا به عنوان یک مجازات موثر و مفید دیده می‌شود و با وجود دلایل متعدد جهت کاهش، تعلیق و لغو این مجازات، همچنان مورد قبول قانون‌گذار و مردم ایالات متحده آمریکا می‌باشد. جرائم مستوجب اعدام در قوانین آمریکا بسیار متعدد و در حوزه‌های متنوعی می‌باشند، که همین امر می‌تواند موجب بالا رفتن آمار در این زمینه باشد. جرائم مستوجب اعدام در قوانین ایالتی، فدرال و ارتش هر کدام به‌طور مستقل می‌باشند.

در سامانه تقنینی جمهوری اسلامی ایران که بر اساس آموزه‌های اسلامی است، احترام خون انسان و حرمت قتل نفس از جمله مهم‌ترین مسائلی است که در همه ادیان آسمانی و قوانین بشری مورد تأکید قرار گرفته، و در آموزه‌های ادیان الهی، قتل نفس بدون مجوز شرعی و قانونی از گناهان بزرگ به شمار می‌آید. اسلام به مسئله احترام خون انسان و حرمت قتل، اهمیت فوق‌العاده و قابل توجهی داده و کشتار انسان‌های بی‌گناه را شدیداً منع کرده است تا آنجا که کشتن یک انسان به منزله کشتن همه انسان‌ها تلقی شده است مجازات خلود در آتش جهنم را برای قاتل، وعده داده است در آیات قرآن از جمله (اسرا، ۳۳؛ مانده ۳۲؛ نساء، ۹۳) در نظام حقوق اسلام، «زندگی» حقی خدادادی است همه انسانها باید به طور یکسان و مساوی از آن بهره مند گردند. به همین دلیل، قرآن کریم کشتن یک نفر را با کشتن همه مردم و زندگی بخشیدن به یک نفر را با اعطای زندگی به همه انسان‌ها یکسان دانسته است. اعدام یا مجازات سلب حیات، یکی از سخت‌ترین مجازات‌هاست که موادی از قوانین جزائی ایران، در اجرای مقررات حدود و قصاص - و در موارد محدودی تعزیری - به آن اختصاص یافته است و اغلب در جرائمی چون قتل عمد، افساد فی الارض، اقدام علیه امنیت کشور و توهین به مقدسات مذهبی، و.....مورد استناد قرار می‌گیرد.

منابع

قرآن کریم

۱. آندره تنگ. (۱۳۶۹). حقوق ایالات متحده آمریکا. ترجمه حسن صفائی. چاپ اول. تهران. دانشگاه تهران.
۲. جان پرت. (۱۳۹۲). عوام‌گرایی کیفری و افکار عمومی. ترجمه‌هانیه هژبر الساداتی. چاپ اول، تهران، میزان.
۳. جعفری ندوشن، علی اکبر. (۱۳۸۳). تفکیک قوا در حقوق ایران، آمریکا، فرانسه. چاپ اول. تهران. مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
۴. حمیدیان، حسن. (۱۳۸۹). نظارت بر قانون اساسی ایران و آمریکا. چاپ اول. تهران. دادگستر.
۵. دادگران، سیدمحمد. (۱۳۸۲). افکار عمومی و شیوه‌های سنجش آن. چاپ اول. تهران. مروارید.
۶. عاملی جبعی، شیخ زین الدین بن علی بن احمد. (۱۳۸۹)، الروضة البهیه فی شرح المعه الدمشقیه، تهران: انتشارات مجد.
۷. کارلتون کلایمروودی. (۱۳۵۶). آشنائی با علم سیاست. ج ۱. ترجمه بهرام ملکوتی. چاپ اول. تهران. امیرکبیر.
۸. الکسی دو توکویل. (۱۳۷۴). تحلیل دموکراسی در ایران. ترجمه رحمت الله مراغه‌ای. چاپ اول. تهران. زوار.
۹. مجیدی، محمود. (۱۳۸۶). حقوق کیفری اختصاصی جرائم علیه امنیت. تهران. میزان.

۱۰. مرادی، محسن و محمودی جانکی، فیروز. (۱۳۹۱). « بررسی تأثیر افکار عمومی بر ابقای مجازات اعدام در غرب». پژوهشنامه حقوق کیفری. شماره ۲. گیلان. سال سوم.

11. Adam ,liptak.) JUNE ,29, 2015). Supreme Court Allows Use of Execution Drug.
12. Kudluk ,keristopher.(1549).public execation the death penalty and the media. Steven Chermak, Frankie Y. Bailey, and Michelle Brown, editors, section 2 &7
13. Michelangelo Delfino and Mary.(2007). death penalty usa 2005-2006. mubeta publishing.
14. Overview of "Capital Punishment Under State and Federal Law".(July 26, 2017).
15. Pierce and Radelet.(2011)." Louisiana Law Review".
16. Robert_M_Bohm_. (2007). DeathQuest. Anderson publishing, Matthew Bender & Company, Inc. a member of the LexisNexis Group.
17. schabas wiliam A. (2004). public opinion and the death penalty. capital punishment , strategies for abolition , forth edition , new York , Cambridge university press.
18. Mary E. Williams. (2000). capital punishment. David Bender, Publisher, 1 by Robert James Bidinotto
19. west's encyclopedia of American law.(2005). 12 vol. 2nd. Edition tomason Gole. vol3. 2.2005.
20. <https://deathpenaltyinfo.org/aggravating-factors-capital-punishment-state>.
21. (4.june.2018).
22. <https://deathpenaltyinfo.org/death-penalty-offenses-other-murder>. (8.september.2018).
23. <https://deathpenaltyinfo.org/documents/FactSheet.pdf>. (2.february.2018).
24. <https://deathpenaltyinfo.org/federal-death-row-prisoners>.(october.2018).
25. <https://digitalcommons.law.scu.edu/lawreview/vol46/iss1/1/>
26. [https //Capital_punishment_by_the_United_States_military.html](https://Capital_punishment_by_the_United_States_military.html).(2018).
27. https://en.wikipedia.org/wiki/Capital_punishment_by_the_United_States_federal_government
28. (10/8/2018).
29. <https://law.justia.com/codes/california/2015/code-pen/part-1/title-8/chapter-1/section-190.2/>
30. https://leg.colorado.gov/sites/default/files/death_penalty_publication_2202017.pdf.
31. <https://statelaws.findlaw.com/texas-law/texas-capital-punishment-laws.html>. (2017).
32. https://en.wikipedia.org/wiki/list_of_offenders_executed_in_the_united_states. (2017).
33. <https://www.amnesty.org/download/Documents/ACT5057402017PERSIAN.PDF>